

'Als ik val zal ik huilen van geluk'
Samuel Beckett

Eerste druk januari 1991
Tweede druk februari 1991
Derde druk februari 1991
Vierde druk februari 1991
Vijfde druk maart 1991
Zesde druk maart 1991
Zevende druk maart 1991
Achtste druk (gebonden) juni 1991

© 1991 Connie Palmen
Omslagontwerp Marten Jongema
Typografie Dingeman Kuilman,
Studio Anthon Beeke
Foto auteur Lex van Rossum
ISBN 90 5333 028 3 (paperback)
ISBN 90 5333 089 5 (gebonden)

KNIHONVA NEDERLANDISTIKY
FF UK
644

INHOUD

I	De astroloog	9
II	De epilepticus	37
III	De filosoof	65
IV	De priester	95
V	De fysicus	121
VI	De kunstenaar	145
VII	De psychiater	173

'De we
boek. C
schatke
citaten
onthou
Reinja
NRC-

'De we
ideeen
naar v
boven
humo
elegan
om ja
Tom
TRO

'(...)
debu
Katr
HET

'Haa
lever
rom
in e
Wat
Ruc
OP

'De
lace
bar
ron
Ca
VF

DE ASTROLOOG

De astroloog ontmoette ik voor het eerst in de zomer van 1980. Het was op een vrijdag de dertiende. Zulke dingen merk ik achteraf pas op. Een vrijdag de dertiende kan voorbijgaan als iedere andere dag, maar als er van alles bijkomt en het een dag van gebeurtenissen wordt, is het toch alsof de naam en het getal een geheim verbond hebben en het alleen aan je eigen verwaandheid te wijten is als je de vingerwijzingen van het lot in de wind durft te slaan.

Sinds het begin van mijn studietijd werkte ik iedere vrijdagmiddag in een modern antiquariaat in de Pijp. Het was er rustig en ik kon op mijn gemak een boek lezen of de kranten doorbladeren. Kranten lees ik nooit, ik blader er wat doorheen. Echt nieuws heeft genoeg aan de koppen en de geschiedenis van het nieuws is altijd oud en welbekend.

Meestal schreef ik een brief aan een of andere oude bekende. Nu ook.

Het was een warme dag, het rek met kranten stond buiten en de deur stond open. Iemand was onhoorbaar binnengekomen, een kleine, gedrongen man met een volle baard en zo'n halve bril. Het ergerde mij dat ik niet wist of hij al een tijd zo

naar mij had staan kijken, met een scheef hoofd en met een peilende blik over de randen van de glazen turend, waardoor er zo akelig veel oogwit te zien is van iemand zijn oogbol.

Ik hoef niet zoveel oogwit te zien van iemand zijn oogbol.

Uit de omvang van mijn wrevel maakte ik voor het eerst die dag op dat ik een slecht humeur had en liever niemand wou zien. Rust aan mijn kop, kaken op elkaar, zwijgen.

Ik groette vriendelijk en boog me weer over mijn brief. Nu was het vooral zaak om te voorkomen dat de zin in mijn hoofd uit zou dijen tot een monotone-litanie. Als ik 'Sta me niet zo aan te gapen, rund!' bleef herhalen had ik daar alleen mezelf mee, want ik kan mij opzweepen tot grote emoties zonder dat iemand er erg in heeft.

Ik las de laatste zinnen uit mijn brief over. Zonder een witregel open te laten schreef ik erachter:

'Nu staat er opeens een rund midden in de winkel. Je kent me, je weet dat ik niet met beesten om kan gaan. Wat moet ik met een rund?'

Het hielp.

Hij liep door de winkel. Het was een vreemde gang, een schuifelen meer. Als je langer in een winkel werkt leer je de mensen in de gaten te houden zonder dat zij zich bespied weten. Je bewaart ze constant als een schaduw in een van je ooghoeken en herkent al snel de afwijkende bewegingen.

Diefstal was wel het laatste waar ik hem van verdacht. Heel die aarzelende kromme gang was eerder van een schuw dier dan van iemand die de moed verzamelt om toe te slaan. Hij had nauwelijks oog voor de boeken. Als hij stilstond voor een rek of een tafel voelde ik dat hij onderzoekend en peinzend naar mij keek, alsof hij zich afvroeg waar hij mij eerder gezien had.

Ik heb een goed geheugen voor gezichten. Ik had hem nooit eerder gezien.

Zodra je ergens gevaar vermoedt kun je de vijand maar het beste recht in de ogen kijken. Als je je blik afwendt van iets

waar je bang voor bent, wordt jouw angst duizendvoudig en blijft ook veel langer bij je dan nodig is. Van nature mijs je dat. Het is net als bij motorrijden. Achterop heb je in de bocht de neiging om je lichaam tegen de bocht in te bewegen en zo ver mogelijk van het asfalt vandaan te houden. Maar je moet juist meegaan, heel je lichaam in de bocht gooien tot je neus rakelings boven het wegdek scheert. Je moet doen waar je bang voor bent, want dat is het veiligste.

Ik keek op, pal in zijn gezicht en vroeg of ik hem ergens mee van dienst kon zijn. Het bracht hem hevig van zijn stuk, de vraag. Er kwam onverwacht veel beweging in zijn lichaam en hij schudde driftig zijn hoofd.

'Oh nee, nee,' zei hij alsof hij naar adem snakte.

Zoveel verlegenheid is onverdraaglijk om aan te zien en ik glimlachte maar eens om hem op zijn gemak te stellen. Koest, rustig maar, goed volk.

Zenuwachtige mensen kunnen opeens heel agressief worden.

Ik wou weer verder met die brief.

'Nou, misschien,' hakkelde hij. Enkele weken geleden wandelde hij ook door deze buurt en toen had hij, in een of andere boekwinkel, hij meende dat het deze was, maar wist het niet zeker, in ieder geval ergens in de Pijp, in een etalage, had hij een boek zien liggen over Vincent van Gogh. Daar was hij naar op zoek. Niet omdat hij van Van Gogh hield trouwens, integendeel, juist omdat hij van zichzelf niet begreep waarom hij iets had tegen Van Gogh, wou hij het boek lezen.

Hij praatte snel, maar heel zacht. Het was een mompelen met weinig lucht en met een accent dat ik niet thuis kon brengen. Maar dat kan ik bijna nooit.

'Als we het hebben moet het daar staan,' zei ik en wees naar de kast links van de tafel waaraan ik zat.

'Ja, ja,' zei hij en keek gewillig in de door mij aangewezen richting, wierp mij nog wat vragende blikken toe en bleef staan dralen.

Wat wou hij? Zijn verhaal had vreemd geklonken, maar je

kunt wel met iedereen een boom opzetten over het voor en na van Vincent van Gogh en daar had ik toch geen zin in.

Met een gekromde rug liep hij voor mijn tafel langs. In het voorbijgaan rook ik een dorre lucht. Hij stond nu een meter bij mij vandaan, met zijn gezicht naar het rek met de boeken over kunst gekeerd.

'Boogschutter-Schorpioen,' zei hij.

Klopt.

Hij was het zo gewend. Op het eerste gezicht stuitte hij op een muur van weerstand, alsof er iets mis met hem was, iets vreemds, nee erger, iets afstotelijks. Hij was toch niet blind. Hij zag het toch. Hij zag het aan hun ogen, aan de trekken in hun gezicht, de spieren rondom hun mond, alles stond op afwijzing. Zodra hij tegen hen zei wat ze waren veranderde hun hele houding. Het moest al gek lopen wilde er niet iets verplichten in die ogen en een gloeiend waas van nieuwsgierigheid de strijd aanbinden met de heldere hardheid van de eerste blik.

Het was een treffer. De astroloog las de bereidwilligheid op mijn gezicht, kon de laatste rest voorgewende kooplust laten varen en liep op mijn tafel toe. Samen met zijn lichaam kwam ook een compacte geur mijn richting uit, de geur van een stoffig, uitgedroogd kadaver.

'Vijfenvijftig?' vroeg hij.

Verbaasd knikte ik en stelde op mijn beurt de vraag hoe hij dat allemaal wist, zo uit het niets. Hij zei dat het geen weten was, maar een manier van kijken. De kleur van mijn kleding, de maanvormige lijn van mijn gezicht en 'le petit grain de folie dans tes yeux'.

'En het is dat,' zei hij en wees naar het tafelblad.

'Wat?'

'Schrijven,' antwoordde hij.

Roos! Kome zoals het komt. Ik ben helemaal om en besluit de krant, de boeken en de brief te laten voor wat ze zijn. Demonstratief schuif ik al het papier opzij om de vreemde duidelijk te maken dat ik hem zo lang aan zal horen tot ik alles weet

over deze manier van kijken en beoordelen, over wat er in de sterren staat, over iets waarvan ik wil dat het ergens geschreven staat en onontkoombaar blijkt: het verband tussen mijzelf, desnoods als een Boogschutter-Schorpioen, en het schrijven.

Om zijn schouder hing een volgepropte tas van een goedkoop materiaal. Hij zette de tas op de vloer en haalde een dik, rechthoekig boek te voorschijn. Zo te zien was het al heel wat keren opgediept uit slappe tassen en vaak gebruikt. De linnen rug was aan de uiteinden ingescheurd en op verschillende plaatsen staken stukjes papier boven de bladzijden uit.

'Nou, dan zullen we eens naar je rommel kijken,' zei hij, nadat ik hem had ingelicht over de plaats en het uur van mijn geboorte. Hij begon me te amuseren. Dat vond ik een leuke manier van zeggen: je rommel.

Hij was op zijn terrein en machtig. Zijn gezicht had nu iets vrolijks en vrijmoedigs gekregen en zo was het ook beter. Als je iemand tegenover je hebt die alleen maar knikt, buigt en onderkruiperig doet, ben je binnen de kortste keren uitgepraat en zo dodelijk verveeld dat je er zelfs niet warm of koud van wordt wanneer iemand bij voorbeeld tegen je zegt dat je in een vorig leven Mata Hari in eigen persoon was en hij je daarvoor de overtuigende bewijzen zal leveren.

In het boek stonden alleen tabellen. Hij vroeg om een vel papier en een pen. Hij bladerde heen en weer, ging met zijn vinger langs de tabellen en noteerde een aantal tekens op het blad papier. Soms kreunde hij iets van 'Oh la la' of 'Oei, oei, oei' en keek mij daarbij ondeugend aan, alsof ik ook moest weten waar het om ging en voor hem jarenlang een zonde had verheimelijkt, waarvan hij ten slotte lucht gekregen had.

Inmiddels waren er een paar mensen in de winkel en moest ik mijn aandacht verdelen tussen de klanten en de man tegenover mij. Hij zag allemaal cijfers en tekens en die cijfers en tekens betekenden weer iets anders, iets over mij, iets dat hem

liet kreunen, dat hem verbaasde, dat hem dingen liet zeggen als: 'Wat een thema!' en 'Alweer een driehoek!' Zijn opmerkingen hielden een belofte in, een verhaal over mijzelf, dat ik zo dadelijk te horen zou krijgen.

'Voilà, je kosmische brandmerk,' zei hij op een gegeven moment en schoof een volgekraabbeld vel onder mijn neus.

Dit stond er op:

☉ 2° ♄ ♃ 4° ♃ ♀ 27° ♃ ♀ 25° ♄
 ☊ 28° ♄ ♃ 40° ♃ ♃ 25° ♃ ☊ 2° ♄
 ☋ 29° ♄ ♃ 29° ♄ ♃ 30° ♃

☉ ♃ ☉ ♃ ☉ ♃ ☉ ♃ ☉ ♃ ☉ ♃ ☉ ♃
 ☊ ♃ ☊ ♃ ☊ ♃ ☊ ♃ ☊ ♃ ☊ ♃ ☊ ♃
 ☋ ♃ ☋ ♃ ☋ ♃ ☋ ♃ ☋ ♃ ☋ ♃ ☋ ♃
 ♀ ♃ ♀ ♃ ♀ ♃ ♀ ♃ ♀ ♃ ♀ ♃ ♀ ♃
 ♁ ♃ ♁ ♃ ♁ ♃ ♁ ♃ ♁ ♃ ♁ ♃ ♁ ♃
 ♂ ♃ ♂ ♃ ♂ ♃ ♂ ♃ ♂ ♃ ♂ ♃ ♂ ♃
 ♃ ♃ ♃ ♃ ♃ ♃ ♃ ♃ ♃ ♃ ♃ ♃ ♃ ♃
 ♄ ♃ ♄ ♃ ♄ ♃ ♄ ♃ ♄ ♃ ♄ ♃ ♄ ♃
 ♅ ♃ ♅ ♃ ♅ ♃ ♅ ♃ ♅ ♃ ♅ ♃ ♅ ♃
 ♆ ♃ ♆ ♃ ♆ ♃ ♆ ♃ ♆ ♃ ♆ ♃ ♆ ♃
 ♇ ♃ ♇ ♃ ♇ ♃ ♇ ♃ ♇ ♃ ♇ ♃ ♇ ♃
 ♈ ♃ ♈ ♃ ♈ ♃ ♈ ♃ ♈ ♃ ♈ ♃ ♈ ♃
 ♉ ♃ ♉ ♃ ♉ ♃ ♉ ♃ ♉ ♃ ♉ ♃ ♉ ♃
 ♊ ♃ ♊ ♃ ♊ ♃ ♊ ♃ ♊ ♃ ♊ ♃ ♊ ♃
 ♋ ♃ ♋ ♃ ♋ ♃ ♋ ♃ ♋ ♃ ♋ ♃ ♋ ♃
 ♌ ♃ ♌ ♃ ♌ ♃ ♌ ♃ ♌ ♃ ♌ ♃ ♌ ♃
 ♍ ♃ ♍ ♃ ♍ ♃ ♍ ♃ ♍ ♃ ♍ ♃ ♍ ♃
 ♎ ♃ ♎ ♃ ♎ ♃ ♎ ♃ ♎ ♃ ♎ ♃ ♎ ♃
 ♏ ♃ ♏ ♃ ♏ ♃ ♏ ♃ ♏ ♃ ♏ ♃ ♏ ♃
 ♐ ♃ ♐ ♃ ♐ ♃ ♐ ♃ ♐ ♃ ♐ ♃ ♐ ♃
 ♑ ♃ ♑ ♃ ♑ ♃ ♑ ♃ ♑ ♃ ♑ ♃ ♑ ♃
 ♒ ♃ ♒ ♃ ♒ ♃ ♒ ♃ ♒ ♃ ♒ ♃ ♒ ♃
 ♓ ♃ ♓ ♃ ♓ ♃ ♓ ♃ ♓ ♃ ♓ ♃ ♓ ♃

Ik kon het zelf ook niet lezen.

Venus, Mars en de Maan herkende ik nog wel, maar waar stonden ze in godsnaam voor? Welke tekens hadden zijn uitroepen veroorzaakt en waarom? Welke woorden zaten er nu in zijn hoofd en hoe kwamen die daar?

Op papier stond een verhaal over mijzelf, maar in een voor mij onleesbare code. Dit is frustrerend.

Hij was in het bezit van een tekst waarin precies stond hoe ik in elkaar zat, wat mijn goede en slechte eigenschappen waren en of ik voorbestemd was tot het verrichten van grote daden of maar beter meteen in kon pakken en van de nachtmerrie van een banaal leven eindelijk een droom moest maken. Ik voelde mij bestolen. Hij had iets dat mij toebehoorde, maar ik had zelf geen toegang tot mijn verhaal.

Teleurgesteld, maar voorzichtig, zei ik dat dit voor mij geïmport was en ik vroeg hem alles even om te zetten in gewoon Nederlands, zodat ik zelf ook zou kunnen lezen wie ik was, alsjeblieft.

'Oh la la,' zei hij weer en lachte als iemand die zijn vermoedens bevestigd ziet, 'je bent een veeleisend vrouwtje, hoor.'
'Waar staat dat geschreven?' vroeg ik nog.

Aan een vertaling in normaal Nederlands waagde hij zich niet. Hij had de graden en aspecten opgeschreven, maar iedere astroloog zou die onderlinge verhoudingen tussen de planeten weer anders interpreteren. Om mij tegemoet te komen schreef hij boven en onder de tekens neer waar ze voor stonden, wat de Maan was en de Zon en met welke symbolen de acht planeten weergegeven waren, hoe de aspecten heetten en wat de namen waren van de twaalf tekens van de dierenriem.

Vanaf het moment dat hij het boek met de tabellen in zijn handen had, was er een schromeloze directheid geslopen in de manier waarop hij mij aansprak. Ik begon mij af te vragen wie hij was, waar hij vandaan kwam, waar hij zich mee bezighield, hoe oud hij was en wat hij nu had met die Van Gogh.

Maar ik ken mezelf. Voor ik het weet heeft iemand tegen-

over me het alleen nog over zichzelf en hoewel ik graag wegzink in de verhalen van mensen en er ook moeilijk toe kom om over mezelf te praten, lag het nu anders. Tegenover mij stond de auteur van het verhaal over mijzelf, een bode van de goden, en ik had alleen maar te luisteren. Mijn verhaal bevond zich bij hem en ik kon het te horen krijgen als ik mijn nieuwsgierigheid naar zijn leven kon onderdrukken en het belachelijke fatsoen onder de duim kon houden belangstellend te informeren naar wat hem zoal overkomen was en welke brandmerken hij opgedrukt gekregen had, van de sterren in de hemel of van het leven op straat.

Weten wat je wilt is macht en macht maakt eerlijk. Het ging er mij om het verhaal over mijzelf voor sluitingstijd boven tafel te krijgen. Daarna zou ik wel verder zien. Dus zei ik hem dat ik nu weliswaar 'Zon-trichoon-Maan' kon lezen, maar daardoor niet meer wist dan toen zelfs dat onleesbaar was.

'Je bent een filosofische hoerenengel,' zei hij grinnikend. Toen heb ik hem een stoel aangeboden en gevraagd of hij trek had in koffie.

'Het is een prachtig thema. Het rammelt, het is zwaar en ook een beetje bizar, maar het zit au fond heel harmonieus in elkaar. Het is in orde. Jouw thema staat helemaal in het teken van Saturnus en Saturnus is geen gemakkelijke planeet. Maar bij jou wordt het ongemak ondervangen door andere planeten. Als Saturnus een thema overheerst brengt dat veel zwaar-moedigheid met zich mee, het is het teken van de melancholici. Maar jij bent op een nogal uitbundige manier zwartgallig. Bij jou komt de melancholie eerder voort uit het hebben van kennis en het laten werken van je verstand, dan uit de verbor-genheid, zoals meestal het geval is met Saturnusmensen. Jouw genot ligt verankerd in je koppetje, in het leren. Hartstocht is bij jou hartstocht van de geest. Dat is een filosofische hoerenengel. Je marchandeert met het meest kostbare van jezelf: je verkoopt je ziel voor een beetje kennis. Hoe meer je de kans krijgt je hersens op volle toeren te laten draaien, hoe dank-

baarder en gelukkiger je bent. Denken ontspant je. Saturnus houdt van ordening en jij bent niet tevreden eer je alles hebt ondergebracht in een schema of structuur. Als de uitkomst van al het piekeren en ordenen de melancholie is, dan neem je dat voor lief. Alles is beter dan geen naam te hebben voor de dingen.

Het is heel bizar, maar je hebt geen opposities. Ik ken heel veel thema's, maar het is voor het eerst in mijn leven dat ik een thema zie zonder opposities. Misschien heb ik me wel vergist, zei hij en haalde een hand door zijn baard, 'dat kan. Ik zal het thuis nog eens nakijken. Iedereen heeft op zijn minst wel één oppositie, waarom jij dan niet? En je hebt liefst tien trichonen, ook al zo'n onmogelijke hoeveelheid. Tien! De trichoon is de driehoek en een heel harmonieus aspect, want er is dan altijd sprake van een bemiddeling tussen uitersten. Je bent echt een geluksvrouwje. Je Zon staat met een mooie driehoek naar je Maan en Venus maakt een driehoek met Pluto. Dat is heel fijn. Het is ook wel prettig voor mijzelf, want zo sta je heel sympathiek naar mijn Mars en mijn Zon. Of ik er persoonlijk iets aan heb is nog maar de vraag, want met zo'n Venus als bij jou ben je de vriend van alle mannen. Je doet ze goed. Je trapt ze wel, met die gemene Vissenvoeten van je, maar daarna lik je hun wonden.

Ja, je bent allesbehalve een gemakkelijke vrouw. Je hebt zo je dodelijke kanten. Een Saturnus vierkant op Pluto maakt mensen heel fel, maar bij jou zit die harde Pluto weer heel geborgen bij je Venus. Dan krijg je ongenadig felle vrouwjes, maar ze vernietigen, omdat ze denken dat het goed is, uit liefde eigenlijk. Vernietiging en opbouw zijn twee belangrijke aspecten in jouw thema. Het is doortrokken van de dood, het krioelt er van de Schorpioenen. Daarbij heb je Saturnus ook nog eens in je ascendant, in de Schorpioen zelf dus.

Het is heel boeiend. Eigenlijk ben je maar op één ding uit: je wilt overal de schijn van afpellen en bij de ziel van de mensen en de dingen komen. Daar ben jij op uit, op het bezit van de ziel.'

'En het schrijven dan?' vroeg ik.

'Oh, het zit overal in jouw thema,' zei hij, 'keuze zat. We zullen eerst eens bij Mercurius kijken. Mercurius is Hermes, de god van het schrift, maar zoiets weet jij natuurlijk ook wel. Hermes gedraagt zich heel kameleonachtig. Hij wordt pas zelf iemand als er iemand anders is, een persoonlijkheid waar hij ordening in aan kan brengen of die hij kan vervangen, hoe moet ik het zeggen? Hermes neemt de vorm aan van alles wat hij bij een ander aantreft, van de personen waaruit iemand bestaat en daar gaat hij dan structuur in aanbrengen of het boeltje eens duchtig analyseren, zodat het helder wordt. Als je leeg bent en er niets in je zit, valt er voor Hermes ook niets te doen. Maar bij jou heeft hij zijn handen vol, bij iemand met een ontvankelijke Maan als de jouwe. Je bent heel bevattelijk voor indrukken en wat er in jouw kop terecht komt moet op de een of andere manier verwerkt worden, want als je je indrukken niet verwerkt of bewerkt, verdwijnen ze alsof je ze nooit hebt gehad. En daar kun jij niet tegen. Aan de manier waarop Hermes in een thema geplaatst is, kun je goed aflezen hoe de verwerking van indrukken plaatsvindt en ook hoe iemand omgaat met de resultaten van al zijn analyses, hoe iemand aan anderen probeert over te brengen wat het leren opgeleverd heeft.

Mercurius staat bij jou achteraan in het teken van de Schorpioen en hij zit in jouw twaalfde huis. Het twaalfde huis is het huis van het verborgen weten, de schuilplaats van het geheim. Als je Hermes in het huis van het geheim hebt staan en dus in het huis waar je jezelf het meest verbergt en eenzaam bent, zou het kunnen zijn dat je ook je ontdekkingen en je kennis niet direct aan mensen kunt overbrengen. Voor de meeste mensen is het twaalfde huis een akelig huis, maar wat voor de een angstaanjagend is kan voor een schrijver onontbeerlijk zijn. Jij moet alleen zijn om over de wereld na te kunnen denken, maar jij moet zelfs alleen zijn om met anderen in contact te kunnen treden, om ze te laten profiteren van je kennis. Snap je? Je moet wel een oplossing zoeken voor de manier waarop

je met anderen kunt communiceren en je boodschappen over kunt brengen, zonder echt met de anderen om te hoeven gaan, fysiek, bedoel ik.

En hier kan voor jou wel een probleem liggen. Er zijn ook nog zoveel aspecten in jouw thema die jou juist in de armen van de anderen drijven, terwijl de anderen jou nu net afhouden van wat je nodig hebt, van waar jouw geluk kan liggen.'

Al had ik er zelf nooit een Hermes, Saturnus, wat Schorpioenen of een twaalfde huis van het verborgen lijden bijgesleept, wat de astroloog zei klonk me ongelooflijk waar in de oren.

Het meest vervelende van nadenken vind ik nog dat je zo vaak bij paradoxen uitkomt. Schrijven, bij voorbeeld, lijkt met een paradoxaal verlangen te maken te hebben. Wat het ook mag zijn dat je ermee wilt bereiken, liefde, troost, begrip, betekenis, om je wil door te kunnen zetten moet je juist zo ver mogelijk uit de buurt van anderen blijven en je volledig afzonderen, terwijl het enige wat je in laatste instantie begeert iets is dat je alleen van anderen kunt krijgen. Het is een omslachtige poging iemand anders iets aan het verstand te brengen waarvan jij denkt dat het de waarheid is, maar dat je onmogelijk kunt uitspreken wanneer je ook nog eens in het gezicht van iemand moet kijken. Dan komt er weer zoveel nieuwe waarheid bij. Maar het ergste komt nog: tussen de waarheid en het schrijven botert het niet. Daar kom je gauw genoeg achter als je eindelijk voldoende weerstand hebt geboden aan de zuigkracht van de wereld en na eindeloos treuzelen in je eentje achter de tafel belandt. Daar zit je dan en je wilt zo graag eerlijk zijn en doen wat almaar mislukt onder het toezicht oog van de wereld. Eerlijk zijn is erg moeilijk. Als je schrijft denk je daar minder last van te hebben, omdat je je manmoedig bevrijd hebt van de ogen, oren en stem van de mensen, die maken dat je staat te liegen en steeds weer doet en zegt wat je eigenlijk nooit wou doen en zeggen. Je zit stil en schrijft, je schrijft alles naar waarheid op, leest de zinnen over en ontdekt

tot je grote ontzetting dat de waarheid geschreven staat alsof het een leugen is, erger dan de leugens van alledag en bovendien nog lelijk ook. Daarom schrijven heel veel mensen, maar worden weinig mensen schrijver. De meesten haken op dit punt af. Het is ook stuitend. Geen mens houdt het jarenlang vol bladzijden te vullen met regels die je misselijk maken van de weerzin en, als het er op aan komt, onleesbaar zijn. Als je door wilt gaan zul je opnieuw moeten gaan liegen. Het verlangen naar de waarheid blijft hetzelfde, maar het is de grote kunst de waarheid te zeggen door erover te liegen.

Ik durfde de astroloog niet te vragen of het er voor mij in zat.

Hij keek me met glunderende ogen aan. Zijn verhaal had effect. Ik was opgewonden, verbaasd, vrolijk en ik was hem dankbaar. Daarom wou ik iets terug doen en vertelde hem hoe het klopte wat hij zei, dat ik filosofie studeerde, graag schreef, een structuurmaniak was en mij ook bij het woord hoerenengel wel iets kon voorstellen.

Het enige waar ik mij op dat moment nog het hoofd over brak was hoe ik moest onthouden wie ik was volgens een versie waarin Saturnus, Hermes en het twaalfde huis voorkwamen.

'Ik kan ook nog even bekijken wat er aan de hand is in je negende huis,' zei de astroloog, aangespoord door mijn enthousiasme. 'Het is zowel het huis van de filosofie, als het huis van de publiciteit. Zie je wel dat je een geluksvrouwje bent,' zei hij en wees achtereenvolgens een aantal van de tekens aan.

'Jupiter en Pluto staan samen in het negende huis. Jupiter is in het negende huis op zijn eigen plek en zoiets versterkt altijd de hele handel. De god is thuis, zal ik maar zeggen. Het is geen wonder dat je wilt publiceren en filosofie studeert. Alhoewel, misschien is het wel verloren tijd en had je gewoon van de universiteit weg kunnen blijven. Volgens dit brandmerk ben je altijd al filosoof geweest. Kijk, de Boogschutter is de heer van

het negende huis en hij is zelf de filosoof onder de tekens. Wanneer je, zoals jij, de Zon in je eerste huis hebt sraan, is het de vraag waarom je zo loopt te treuzelen. Je weet het al lang. Je hebt Pluto in Leeuw en je Leeuw wordt door de Zon beheerst en je zonneteken is Boogschutter, zie je?'

'Nee.'

Ik zag het ook niet. Ik voelde dat hij iets belangrijks ging zeggen, iets wat ik zielsgraag wou horen, maar ook verschrikkelijk vond.

'Iemand met de Zon in het eerste huis weet vanaf de dag van zijn geboorte wie hij is. Daar kan nog van alles mis mee gaan, maar dat besef is aanwezig. Een filosofisch teken in het eerste huis, een eigenwijze Pluto die met al zijn energie op je Zon staat in te werken en dan nog de filosoof onder de planeten in zijn eigen huis, dan moet je wel. Je Zon is je persoonlijkheid en jij bent wel heel persoonlijk geboren. Alles wijst eigenlijk maar één richting uit. Waarom neem je het niet zoals het komt? Ik wou dat ik zoveel mazzel had. Waarschijnlijk zit Saturnus je meer dwars dan ik dacht en vertraagt hij weer de hele boel. Zoveel gratis geluk moet je wel op de proef stellen, anders word je lui en apathisch. Ik weet het niet hoor. Ik lees ook maar wat er staat.'

Stemmingen zijn verraderlijk. Mijn aanvankelijke opwinning was verdwenen. Het was me opeens zwaar te moede. Waarom zat ik hier als een hongerige wolf verhalen te slikken over mijzelf, terwijl mijn eerste ontwerp glashelder was? Waarom kon ik niet thuis blijven, achter mijn tafel, om te schrijven, als het er al vanaf het begin in gezeten had? Waarom was ik niet gebleven wie ik was en direct op mijn doel afgestevend, zonder al die vreemde zijwegen in te slaan, waardoor ik maar in de war raakte en me inbeelde rijker te worden, terwijl het erop neerkwam dat ik steeds meer kwijtraakte? Wat deed ik voor een paar rottige centen in een boekwinkel in de Pijp en zat hier mijn kostbare tijd te verdoen met het luisteren naar wat halfgare nonsens van een of andere eenzame zonderling, over de sterren in de hemel, terwijl ik toch beter wist en eigenlijk nergens in geloofde?

'Wat heb ik hier nu aan?' voer ik tegen de astroloog uit. 'Alles is weer eens mogelijk, maar als puntje bij paaltje komt moet je het allemaal zelf willen, het zelf doen en moet je voor iets kiezen. Geen excuus. Het klinkt me te goed. Het klinkt als het bedrog van de jeugd. Dan denk je nog dat alles vanzelf komt en je nergens een hand voor uit hoeft te steken.'

Jeugd is een bedrieglijke aangelegenheid. In je jeugd lijkt het leven een tam dier dat zich aan je voeten uitstrekt en genoeg heeft aan wat armzalige strengen om jou voor eeuwig trouw te blijven.

Op mijn veertiende had ik een droom. Ik liep in mijn dorp over straat en bespeurde een grote opwinding onder de mensen zodra ik aan ze voorbijliep. Ze wuifden en knikten mij vriendelijk toe, welwillend en ook met ontzag. Daarna staken ze hun hoofden bij elkaar en hadden het over mij. Er was iets met mij aan de hand, maar ik wist niet wat. Nieuwsgierig geworden holde ik naar huis. Mijn moeder wist altijd alles.

De keukendeur is open en mijn moeder staat voor mij, geflankeerd door mijn broers. Ze kijkt naar mij en slaat haar handen in elkaar. Ze vraagt verbaasd of ik het zelf dan nog niet weet. Nee, nee, ik weet van niks.

Het was nog geen uur geleden verkondigd op de radio: ik had de Nobelprijs gewonnen. Dat kon onmogelijk waar zijn. Ik had nog geen letter gepubliceerd.

'Ze weten dat je een schrijver bent,' zegt mijn moeder 'en de hele dag niets anders doet. Ze geven je die prijs vast op voorhand, want ze weten dat het goed is.'

Kijk, dat bedoel ik nu. Zoiets noem ik het bedrog van de jeugd. Als je jong bent kun je je er eenvoudigweg geen voorstelling van maken dat je zelf moet bewerkstelligen wat je graag wilt hebben of wilt zijn. Je denkt dat het toereikend is iets hartstochtelijk graag te willen. In je jeugd komt alles vanzelf en je neemt het zoals het komt, het goede en het kwade. Op een dag dringt het met een zekere gewelddadigheid tot je door dat het verlangen een voorwaarde is, maar ontoereikend

voor het leven dat je wilt leiden. Het verlangen heeft de neiging iets over te slaan en dan wordt het een droom. Het richt zich op de gevolgen en op de onbelangrijke bijkomstigheden van wat je kunt doen. Zo ziet bijkans niemand filmster als een beroep, maar zou iedereen het willen zijn. Maar het verlangen richt zich niet op het werk, de hitte van de lampen, de geborneerde andere filmsterren, de jaloezie en de verveling op de set. Wat begeerd wordt is de bewondering die filmsterren ten deel valt, een bewondering zoals ze zelf voelen zodra ze iemand op het doek zien. Ze verlangen er dus nog het meest naar zelf iemand te zijn waar zo naar verlangd wordt als zij naar een idool verlangen. Niemand ziet graag de werkelijkheid van de sterren onder ogen.

Jeugd stopt met het besef van de noodzaak en de schoonheid van het werk, van de werkelijkheid van het werk, desnoods ongeacht de eindresultaten, maar liever niet.

Als je zo nodig schrijver wilt zijn moet je boeken schrijven, daar komt het op neer.

De astroloog zag er opeens verslagen uit.

'Het spijt me dat ik zo uitviel,' zei ik.

Met een wapperende hand wuifde hij mijn bezwaren weg. 'Geef niet,' zei hij, terwijl hij zijn ogen op het papier richtte, 'het is je Mars. Je hebt het brandmerk van een godenkind, maar het goddelijke maakt je boos.'

'Vertel me dan maar eens wat meer van de hindernissen en de zware dingen,' zei ik.

Het moest toch ergens aan liggen.

'Och, zelfs tragiek is voor jou een cadeautje,' zei de astroloog opgelucht. 'Eigenlijk zit het allemaal te mooi in elkaar. Als er alleen maar harmonie in je thema zit kom je tot niks. Je hebt wat harde aspecten nodig om te kunnen groeien en je waar te kunnen maken. Jij hebt een aantal inconjuncties, dus je krijgt je zin. Volgens sommige astrologen is de inconjunctie het zwaarste aspect binnen de hele horoscoop. Bij jou worden de inconjuncties allemaal met je Maan gemaakt. De

Maan is het vrouwelijke en je gevoel en bij jou zit daar veel pijn. De Maan is je hart en jouw hart wordt bestookt door Mars, Jupiter, Neptunus en ook nog eens door Pluto, zie ik nu. Het is wel veel en het is niet leuk. Als je Maan zo hard naar Jupiter staat bij voorbeeld, verlang je meer goedheid, schoonheid en waarheid van het leven dan misschien voorhanden is. Jij denkt dat het bestaat in de mate waarin jij er naar zoekt en je verwacht het bij wijze van spreken iedere dag ergens aan te treffen, maar je vindt het almaar niet. Dat maakt je razend. Daarom ben je ook een verwøester. Je hebt Schorpioen in het huis van Mercurius en Saturnus ook nog eens in je Schorpioen. Dat betekent dat jouw kracht ligt in het kapotmaken van de dingen zoals ze zijn, om uit de scherven iets nieuws te maken. Daarom is iemand als jij, met je Mars 150 graden op je Maan, ook onberekenbaar, afwisselend hard en zacht, ontvlambaar, snel gekwetst. Je hebt veel dubbele tekens geaspecteerd. De Maan, die steeds in andere gedaanten opduikt, de Boogschutter, die hemels en aards is tegelijk en tegenover de Tweelingen staat, en je hebt bovendien een gespleten Pluto hard naar je Maan toe staan. Als je je Zon dan ook nog vierkant op Pluto hebt staan transformeer je zoveel, dat je ten slotte zelf niet meer weet waar het nu eigenlijk om gaat. Maar die wilde Pluto staat mooi naar je Venus en hij staat met al zijn plutoonse energie in het huis van de publiciteit. Daar zul je dus flink zitten te knoeien, daar waar je tegelijk met je gevoel zit en waar je naam wilt maken.

'Dank je,' zei ik, omdat ik dankbaar was.

Hij tilde zijn hand op en draaide een kringetje boven zijn hoofd.

'Je hebt het niet van mij,' zei hij bedeesd, 'het staat al geschreven.'

Het was voorbij sluitingstijd en ik had het niet in de gaten. Ik luisterde, hoewel ik me afvraag of de mengtoestand van verdooving en opwinding de naam luisteren verdient. Over zowat alles in de wereld heeft de een of andere specialist, kenner,

professor of moralist ooit wel eens beweerd hoe iets in zijn meest optimale vorm hoort te zijn. Goed luisteren vereist inleving en het achterwege laten van vooroordelen. Dergelijke wetten. Daar ben ik altijd erg gevoelig voor geweest. Toen ik nog maar weinig boeken gelezen had onthield ik met het grootste gemak de wetten voor iedere vorm van goed gedrag, het correcte optreden, de juiste handelswijze. Zonder wetten wist ik me geen raad. De anderen ook niet, dacht ik nog. De moeilijkheden doken op toen ik meer boeken ging lezen en ontdekte dat er over hetzelfde onderwerp meerdere en ook verschillende wetten bestonden. Ronduit tragisch werd het toen ik in de gaten kreeg dat de anderen weliswaar wetten in hun hoofd hadden, maar zelden of nooit boeken lazen. Ze haalden ze ergens anders vandaan. Het was mij een raadsel waar vandaan. Sommige mensen lijken de wetten van nature in zich te hebben. Ze hebben geen boeken gelezen en toch een mening, een overtuiging, een idee over hoe de wereld in elkaar hoort te zitten. Ze zijn overtuigd van hun gelijk en hoeven nergens op te zoeken hoe ze over iets moeten denken.

Ik begreep niet hoe dit mogelijk was. Ik was bang dat ik geen natuur had. In het beste geval had ik er ooit wel een gehad, maar was ik haar kwijtgeraakt, ergens, onderweg.

Luisteren, zoals ik die middag luisterde naar de astroloog, had in ieder geval weinig meer van doen met het me inleven in het verhaal van iemand anders. Dit verhaal ging over mijzelf en het was voor tachtig procent onbegrijpelijk. Hele brokstukken van zinnen waren voor mij onverstaabaar. Toch luisterde ik. Ingebed tussen de afflicten en sextielen en de conjuncties van het dalende teken op de trichonen van het eerste huis, parelde het eigenzinnige idioom van de astroloog. Hij polste alleen of ik begreep wat hij zei, wanneer hij een Franse uitdrukking gebruikte, waar hij zo snel geen Nederlandse vertaling voor vond, of wanneer hij met een zinnebeeld de effecten van de planetenstanden op mijn doen en laten wou weerleggen. Nooit wanneer hij het had over de berekeningen die voor mij werkelijk onbegrijpelijk waren.

De volgende vrijdag stond hij, vijf minuten nadat ik de winkeldeur van het slot had gedaan, op de drempel. Hij treuzelde bij het binnenkomen, keek verontschuldigd en speurde gespannen mijn gezicht af. Ik verdacht hem ervan dat hij in een kroeg had gewacht tot ik de hoek omfietste en nauwelijks het geduld had kunnen opbrengen om zijn kop koffie leeg te drinken.

Net als bij de eerste ontmoeting bekwam ik een gevoel van kregeligheid toen ik hem zag. Het verbaasde me, want ik had de week daarvoor van zijn verhalen genoten en hij was zo gul geweest met zijn ouderwetse kennis. Wat was het? Was het dat hondse in zijn houding, een dierlijke uitwaseming van zwakte, nederigheid, afhankelijkheid?

In de jaren daarna, toen ik hem regelmatig zag en zelfs een keer met hem meereisde naar Parijs, zag ik het ook bij de weinige vrienden waar hij me aan voorstelde en zelfs bij de vrouwen waar hij de liefde mee maakte, zoals hij dat noemde. Al was het maar een fractie van een seconde, ze hadden allemaal in eerste instantie iets afwerends in hun blik als ze hem weer zagen. Ik nam het mijzelf kwalijk en heb het mij daarna nog honderden keren verweten, maar het was onbeheersbaar. Het wende niet en het ging nooit over. Het leven van de astroloog leek mij onaangenaam. Ik snapte niet hoe hij het zo lang volhield. Zelfs zijn meest dierbaren bleven mensen die iedere keer opnieuw veroverd moesten worden en een jarenlange omgang behield de stuntelige hoekigheid van een eerste verkenning. Pas toen ik zijn moeder ontmoette begreep ik het beter.

De astroloog had sinds kort zijn intrek genomen in een nieuw appartement en zijn moeder zou hem daar komen opzoeken. Ik kende hem toen een jaar of twee, maar zag hem soms in geen maanden, omdat hij dan in Frankrijk verbleef, ergens. Hij liet geen adres achter. Een enkele keer stuurde hij een adreskaart of een korte brief. Hij noemde mij *Monsieur Lune*. Volgens hem zag ik er uit als een Rubensvrouw in soldatenkleren, wat voor hem logisch was, omdat mijn Maan met

mijn Mars worstelde. Wat mijzelf aangaat is mij nog nooit iets logisch voorgekomen en ik heb er bovendien plezier in om zoveel mogelijk theorieën, ideeën en gedachten los te laten op welk vraagstuk dan ook.

Over hoe het zit met mannen en vrouwen heb ik wel nagedacht, maar ik kan het onmogelijk simpel zien. Begin al maar eens met Adam en Eva, dan blijkt het probleem niet zozeer of ze het samen goed kunnen vinden en genoeg om elkaar geven, maar dat een ongedefinieerd geluk verstoord wordt door iets anders, een derde, een duivel in een handige vormgeving, een God die zich overal mee bemoeit, maar nu net niet met de duivel, door het stelen van de kennis en dat het nu juist Eva is die zich laat verleiden iets op te eten, wat ze helemaal niet op mageten, daarmee de wet schendt en op haar beurt Adam verleidt daaraan mee te doen. Hoe meer er bij komt hoe liever ik het heb. Wanneer ik de verhouding tussen mannen en vrouwen kan verbinden met de verhouding tussen God en de duivel, de kennis en de zondeval, zal ik het niet laten. Samen met de astroloog kwamen er nog een Zon en een Maan bij en ik vond het best, het prikkelde mijn fantasie. Met de Zon en de Maan alleen zou ik het niet kunnen stellen.

De astroloog wel en eerlijk gezegd stelde het me gerust dat deze enorme reductie zijn leven er niet simpeler of doorzichtiger op maakte.

Als de astroloog na een reis weer terugkeerde in Nederland ('Holland' zei hij) zocht hij me onmiddellijk op. Hij bracht altijd iets voor me mee, een of meerdere boeken en een stuk kaas of een droge worst met knoflook. Alles was verpakt in een bruine papieren zak, waarop hij met viltstift 'Voer voor Monsieur Lune' geschreven had. De eerste dagen na zijn terugkeer was er geen land met hem te bezellen. Hij klaagde over de kilte en onaantastbaarheid ('ils ne sont pas tactile') van de Hollanders, de onmogelijkheid hier werkelijk met iemand contact te hebben, over het verschil tussen hier en daar. Zodra hij de grens passeerde sprong Holland op zijn rug en

had hij het gevoel iets zwaars mee te torsen, iets dat hem neerdruckte, waardoor hij nauwelijks rechtop kon lopen en moeite had met ademen. Hij huilde steeds vaker.

Uit zijn beschrijvingen van het leven daar, met de Fransen die hij tijdens zijn reis had leren kennen, dook voor mij steeds het beeld op van de jaren zestig. Daar heb ik een intuïtieve afkeer van. De jaren zestig zie ik als de middeleeuwen van de twintigste eeuw, al is dit beeld net zo intuïtief als mijn afkeer. De middeleeuwen zijn de middeleeuwen en daar in de geschiedenis op hun plaats. Als de middeleeuwen te voorschijn komen in de twintigste eeuw is de tijd van haar plaats gerukt en gebeurt er iets onwezenlijks, iets onechts, een onoorbare herhaling zogezegd. Dat is het volgens mij. De jaren zestig maken op mij de indruk onwaar te zijn, een valse scène in het toneelstuk van de tijd. De onwaarheid was een roes en iedereen leefde in de meeslependheid van de leugen. De leugen was de ontdekking van de twintigste eeuw en ze drong door in de lichamen, de gebaren, de verhoudingen en vooral in de huid van de taal.

Ik zei wel eens tegen de astroloog dat hij thuis hoorde in de middeleeuwen. In die tijd had hij over de straten kunnen zwerven en zou overal een onderdak gevonden hebben, omdat hij kennis had van de sterren en de mensen zou kunnen voorspellen of ze vandaag of morgen moesten oogsten en hoeveel jongens en meisjes er nog geboren zouden worden. Toen geloofden de mensen dat op een andere manier dan nu. Hij zou voedsel krijgen en zo lang mogen blijven als hij wilde, want hij was per slot van rekening een vriendelijke man en vroeger namen de mensen de eigenaardigheden van het zwerfvolk gemakkelijker voor lief.

Ik weet niet of het iets uitmaakt had voor de astroloog. Soms denk ik van wel.

Hij had mij verzocht naar zijn huis te komen, liefst ruimschoots voordat zijn moeder zou arriveren. Ik was er bijtijds en reikte hem de appeltaart aan die ik voor de gelegenheid ge-

bakken had. Met een voor hem ongewone nonchalance nam hij de taart uit mijn handen en zette haar op het aanrecht. Hij was erg nerveus.

Zijn kamer stond vol met kartonnen verhuisdozen. Op de kachel stond een pan met soep. Hij kwam net onder de douche vandaan en had zijn natte haar in een scheiding gekamd. Daardoor zag hij er uit als een schooljongen. Ik had opeens met hem te doen en legde een hand op zijn onderarm. Iets in hem begon te kolken. Hij slikte heftig. Het was alsof er achter zijn borstkast brokken samengebalde lucht tegen een schild aansloegen. Met zijn linkerhand greep hij naar mijn schouder, de rechter sloeg hij voor zijn mond, waar een langerekt, rauw geluid uitkwam.

'Ik haal het niet,' kreuunde hij, 'ik haal het niet. Zij wint.'

'Wat haal je niet?' fluisterde ik, omdat ik bang was.

'Oktober.'

'Wat is er in oktober?'

'Dan gaat het er beter voor mij uitzien.' Hij haalde moeillijk adem en vertelde iets over verschuivingen in de sterrenhemel, gunstige planetenstanden, opgeheven blokkades en vrij te komen energie.

'Had ik jouw Mars maar. De mijne ligt hopeloos in de vernieling. Ik kan alleen maar woedend worden op de schaduw. Ik kan mijn vijanden pas vermoorden als ze van zichzelf al morsdood zijn. Soms fantaseer ik erover het lijk van mijn vader uit de grond te dabben en hem alsnog overhoop te steken. Het is verschrikkelijk, ik wacht op de dood van mijn moeder, zodat ik haar kan vermorzelen. Jij verwoest tenminste bij het leven, dan heb je er nog wat aan. Zoals het nu gaat kom ik geen stap verder en mijn leven gaat voorbij. Maar zo lang mijn moeder nog leeft is er voor mijn leven geen plaats, het kan gewoon niet plaatshebben. Zo is dat, ik zie het ook in onze thema's. Een van ons moet verdwijnen, zij of ik. En zij heeft de langste adem.'

Hij was steeds grimmiger gaan klinken en hij zag dat ik ervan schrok en niet wist wat ik moest zeggen. Hij pakte mijn hand vast en kneep er in.

'Ik doe toch alles zoals je het hoort te doen. Ik loop rond, ik kijk, ik doe de boodschappen in de winkels, ik praat over de eenvoudige dingen met de mensen op straat en over de moeilijke met mensen als jij, maar het is toch alsof het leven buiten mij om gaat, alsof ik er niets mee te maken heb, begrijp je dat? Het is mijn eigen leven, maar ik consumeer het niet.'

Tegen de astroloog kon ik onmogelijk beginnen over het ontvluchten van de realiteit, moeder- en vadercomplexen, Oedipus en heel het arsenaal van verklaringen, waarmee je bij iemand anders nog wel eens aan wilt komen zetten om wat licht in de zaak te brengen. Hij had een weefsel over de wereld gelegd en de knopen van het weefsel hadden met de hemel te maken, met sterren, graden, getallen. Hij had zichzelf opgenomen in dit weefsel en als ik aan een van de draden zou tornen vielen er gaten en zou de waanzin door alle mazen van het net naar buiten glijpen.

Een half uur later belde zijn moeder aan. Het was een klei-
ne, tanige vrouw met steil, spierwit haar. Ze was al achter in de zeventig, maar had het blozende gezicht van een jong meisje.

De astroloog wachtte haar op bij de deur en toen zag ik het.

Zij had het ook.

Zij begroette hem onwillig, alsof het haar zelf verbaasde ooit deze vijftiger gebarde en gezoogd te hebben. De blik in de ogen van ons, zijn vrienden, was de blik waarmee er altijd naar hem gekeken was. Hij kon geen andere blik ontmoeten dan deze. Hij zocht hem.

Maar Christus, dit was zijn moeder.

Hij haalde oktober van dat jaar en vertrok in die maand voor onbepaalde tijd naar Frankrijk, vertrouwend op een aantal veranderingen waarvan hij niet wist welke het zouden zijn, maar waarvan hij dacht dat ze goed voor hem waren.

Rond Kerstmis ontving ik een brief.

Arles, 19 december 1982.

Cher Monsieur Lune,

Het is toch anders gelopen dan ik verwacht had. Ik voel wel dat er veel gebeurd is en het leek er ook even op dat het beter met mij zou gaan, want ik was actiever en heb aardige mensen ontmoet. Maar het is er nog steeds, dat iets dat altijd aanwezig is, in mij zit, in de knop, embryonaal en rustig zijn tijd afwacht en bij alles wat ik onderneem opduikt en dan wat waardevol voor mij is vernietigt. Mijn geluk is wormstekig. De worm moet coûte que coûte weg, opgeruimd. Maar hoe? Et quand? Hij zit in mijn thema. Nooit greep, in alles dat slopende.

Hoe gaat het met jou? Ça va? Jij bent ook alleen, maar jij geniet ervan. Ik niet. Jij hebt je opgesloten met de grootste criticus van jezelf (\odot / \ddagger), maar ik draag een zelfvernietiger met me mee. Vertrouwen houden.

Het is wel mooi hier, sneeuw. Bon Noël. Je t'embrasse.
Moi.

Ik zag hem terug in het voorjaar. Hij zou maar een week of drie in Nederland blijven, want hij was in Frankrijk met iets groots bezig. Hij speelde mee in de lotto en had een systeem ontworpen aan de hand waarvan hij kon voorspellen welke cijfers hij in moest vullen om de grote prijs binnen te halen. Om het systeem volmaakt rond te kunnen krijgen had hij een krantje nodig waarin iedere week de getallen vermeld stonden waarop het lot gevallen was.

Hij was er opgewonden over. Thuis gooide hij urenlang met dobbelstenen en maakte reeksen met cijfers. Het was voor het eerst, zei hij, dat hij langer dan drie uur achter elkaar in zijn huis kon blijven.

Concentratie is heilzaam en als hij bij mij op bezoek kwam gaf ik hem steeds de geboortedatum op van iemand die ik pas had leren kennen. Het verhaal over mijzelf had ik nu wel op papier en mijn nieuwsgierigheid naar mijn thema was getaand. Bovendien had ik ontdekt dat de astroloog vooral oog had voor een mogelijke combinatie van onze horoscopen.

Volgens hem stonden onze planeten zeer gunstig ten opzichte van elkaar en was het alleen mijn Mars-Neptunus-conjunctie die een eventuele relatie in de weg stond. Wat mij betrof stond er heel wat meer in de weg, maar ik had geen zin het daar met hem over te hebben.

Als de astroloog iemand ontmoette vroeg hij aan die persoon meteen de benodigde gegevens. Thuis controleerde hij dan of er iets voor hem in zat. Wat hij het liefst zou ontdekken was een thema dat rimpelloos aansloot op het zijne, de perfecte combinatie van twee lotgevallen, waarbij de tekorten aangevuld en de hybride wederzijds afgeremd werden. Relaties waren zijn specialiteit.

Als hij op bezoek kwam gaf ik hem soms te kennen geen tijd voor hem te hebben, maar als ik hem binnenliet zorgde ik ervoor dat hij aan het woord bleef. Hij bracht me altijd op nieuwe ideeën, legde verbanden waar ik zelf niet zo gauw op kwam en haalde al zijn beeldmateriaal bij de goden en godinnen, die ik op mijn beurt weer geschikt vond om ze te verbinden met iets waarin ik mij op dat moment verdiepte. Mythen kun je op geen betere manier leren kennen dan door iemand voor wie ze nog een levend onderdeel vormen van de werkelijkheid.

Zo kregen langzamerhand ook de mensen waar ik voor langere of kortere tijd mee omging het karakter van een persoon in de tijd zo eigenaardige verhalen van de astroloog. Ik gaf hem de coördinaten en hij schilderde het landschap van hun sterrenhemel. Professor De Waeterlinck, Daniël Daalmeijer en Clemens Brandt werden door de astroloog tevoorschijn getoverd zonder dat hij ze ooit had ontmoet of zou moeten.

Ik probeer mij wel eens voor te stellen hoe het er in zijn hoofd uitzag. Dat is geen gewoonte van mij, want bij de meeste mensen kom ik er niet op. Bij de astroloog wel. Als hij eens een verklaring voor zocht of mijn verzoek inwilligde om eens te kijken hoe de hemel erbij stond toen deze of gene geboren werd, draaide hij zijn ogen omhoog en dan was het alsof

hij ze helemaal naar binnen wou kantelen, zodat ze een dia-scherf in zijn hoofd konden bekijken waarop altijd dezelfde tekening verscheen: een cirkel.

De cirkel is verdeeld als een taart, in twaalf stukken. In de punten van de zo gevormde driehoeken staan cijfers. Rondom en in de cirkel verschijnt een oneindig variërende reeks van tekens en getallen. De tekens zijn de sterren en ze zijn altijd in beweging geweest en ze bewegen iedere dag maar door. De astroloog kon moeiteloos het ronddraaiende wiel stop zetten en uit zijn hoofd een cirkel op het scherm projecteren, waarop de hemel stond afgebeeld zoals die eruit zag op, zeg 25 december 1934 om twaalf uur 's nachts.

Volgens de biografieën werd op 25 december 1934 om twaalf uur 's nachts Lucas Asbeek geboren en de astroloog zei dat wij elkaar ooit zouden ontmoeten, elkaars kleren zouden scheuren en ik mijn pluimen zou verliezen.

Daar heeft hij gelijk in gekregen.

Zijn tweede bezoek viel in het najaar. Hij had worst en *Le plaisir du texte* van Roland Barthes voor me meegebracht en vertelde over de mislukking met de lotto. Zijn systeem klopte perfect en hij had exact geweten wat hij had moeten invullen om de prijs te winnen, maar er was iets geweest waardoor hij net andere cijfers had ingevuld. De prijs was wel degelijk gevallen op de reeks uit zijn systeem en hij had zichzelf en die worm in hem vervloekt. Hij had kansen genoeg, maar was verdoemd ze te vergooien. Hij was zijn thema spuugzat. Hij was moe.

Op een dag in de herfst belde hij aan en kwam mompelend de trap op gestommeld. Ik wachtte hem op in de deuropening met het voornemen hem snel duidelijk te maken dat hij ongelukkig kwam en dat ik bang was uit mijn ritme te raken als ik nu mijn werk zou onderbreken. Hij was nog maar halverwege de trap en stak iets omhoog, waarvan ik niet zag wat het was. 'Kijk, kijk,' zei hij opgewonden, 'het is zo bizar!'

Zonder mij te groeten liep hij langs me en liet de tas van zijn schouder glijden. De astroloog verloor zelden de egards uit het oog en had zo'n wilde blik in zijn ogen, dat ik besloot hem op zijn minst even aan te horen. Hij opende zijn hand en liet mij zien wat hij daarnet omhoog gehouden had. Het was een lipstick.

'Kijk,' zei hij en draaide de huls zo dat ik de goudkleurige sticker op het uiteinde ervan kon lezen.

'Fruity Sorbet,' las ik hardop.

'De drieëndertig,' zei hij verontwaardigd.

Ik schrok. Om geen demper op zijn onverwachte vrolijkheid te zetten zei ik dat het inderdaad opvallend was.

De afgelopen weken had hij het steeds over de drieëndertig gehad. Naar zijn zeggen had het getal van kindsbeen af een rol in zijn leven gespeeld. Hij kon zich huisnummers, data, uren, nummerborden van auto's en districten herinneren, ze van gen onder het getal en verbinden met belangrijke belevissen in zijn leven, waar ter wereld hij zich ook bevonden had en op welke leeftijd dan ook.

Hoe belangrijk het voor hem was had ik pas beseft toen hij de keuze moest maken een nieuw huis te betrekken of er van af te zien. Het huis dat hem werd aangeboden was vele malen beter dan het huis waarin hij op dat moment woonde en zo te zien was het een mogelijkheid die hij met beide handen moest aangrijpen. Niemand zou ook maar een tweede getwijfeld hebben, maar de astroloog was in paniek. Toen ik hem vroeg wat nu zijn bezwaren waren, zei hij dat hij nog niet wist welk huisnummer hij op het nieuwe adres zou krijgen. Zoals het er nu uitzag zou het nummer dertien worden en met de dertien had hij niks. Een week daarna had hij het bericht gekregen dat hem de derde etage was toebedeeld.

'Het is toch weer de drieëndertig,' had hij triomfantelijk gezegd. 'Ik kom te wonen op 13 en de c staat eigenlijk voor een 3.'

Daarop had hij zijn spullen ingepakt en de woning betrokken.

Hij stond tegenover me en had zijn jas nog aan. Glunderend vertelde hij over een slapeloze nacht, waarin hij wakker gebleven was, omdat het in zijn kop bleef spoken en hij maar niet kon beslissen of hij nog langer in Nederland zou blijven of weer naar Frankrijk zou vertrekken. Pas tegen de ochtend was hij in een lichte slaap gesoesd en meende besloten te hebben uit Nederland weg te gaan. Erg zeker van zijn zaak was hij niet geweest.

's Ochtends was hij opgestaan en had in zijn voorraadkast gezocht naar iets eetbaars omdat hij, wat nooit voorkwam, geen trek had in gewoon brood. Waar hij wel trek in had wist hij niet. Terwijl hij wat blikken en pakjes opzij duwde had hij opeens een levensgrote drieëndertig gezien. Het was het merk van koeken die hij ooit uit Frankrijk had meegenomen en sindsdien onaangeraakt had laten liggen. De vondst sterkte hem in de overtuiging een goede keuze gemaakt te hebben. Hij moest zo snel mogelijk uit Nederland vertrekken.

De koeken waren taai, maar hij had ze met smaak verorberd. Allemaal. 'Ook om de drieëndertig binnen te krijgen,' zei hij.

Er kon niets meer fout gaan. Hij was begonnen met het pakken van zijn koffer en besloot nog even bij mij langs te gaan om afscheid te nemen. Op de drempel van mijn deur stootte hij met zijn voet tegen iets dat voor hem uitrolde en hij had deze lipstick opgeraapt, waar op de achterkant het magische getal prijkte.

Hij keek mij aan alsof hij een zege had behaald. Rondom zijn ogen lag een donkere schaduw en zijn oogleden waren gezwollen en rood, maar alles wat aan ogen kan schitteren deed dat ook en ik durfde hem niet te zeggen wat ik dacht.

Hij vertrok nog diezelfde dag. In de loop van de avond werd ik misselijk en moest overgeven. Ik dacht dat ik hem nooit meer terug zou zien.

Dat is ook zo.

Aan een talent moet je gaan staan zoals je aan het leven gaat

staan, want op een dag vallen ze samen en betekent het leven jouw talent en is het jouw talent om te leven. Een talent dat een bedrieglijke belofte blijft wordt je dood, daar ben ik van overtuigd. Het gaat binnen in je zitten kankeren over hoe het leven had kunnen zijn en op een gegeven moment over hoe het had moeten zijn. Datgene dat je omhoog had moeten trekken, naar de schoonheid van een eigen leven, naar de uitzonderlijkheid ervan, trekt jou op den duur omhoog, naar de dood, de grote gelijkmaker.

Toen de astroloog zo tegenover me had gestaan, met die lipstick in zijn hand, kromgetrokken van een smeulend lijden, was het opeens tot me doorgedrongen in hoeverre we op elkaar leken en wat ons van elkaar onderscheidde. Wat we deden kwam op hetzelfde neer, maar we voelden ons aan een andere causaliteit onderhevig.

Hij liet het aan het leven buiten hem over om hem ervan te overtuigen dat zijn leven een betekenis had, dat hij er recht op had, erin opgenomen was, het goed deed en dat zijn leven klopte. Iedere dag verwachtte hij een schouderklopje van de wereld, een teken van het toeval, zodat het toeval zelf ontmaskerd kon worden als een wet en van een blinde, indolente godin veranderde in een zachte, kommervolle moeder, die een oogje hield op haar kroost en het voortdurend bewaakte. De astroloog verdroeg de onverschilligheid van het lot niet en daardoor verdroeg hij het leven niet. Hij viel er niet mee samen.

Het leven moest hem bevrijden uit zijn gruwelijke afzondering door hem op te nemen in een groot verhaal en hem zo het bewijs te leveren van de noodzaak van zijn bestaan.

Bij mij ging het andersom. De afzondering was de enige positie van waaruit ik het leven meende te kunnen bevrijden van haar betekenisloosheid en van waaruit ik van de eenzame, ziellose dingen tekens kon maken, zodat ze nog ergens, in een zelfverzonden verband, betekenis konden hebben.

Het leven had mij nodig. Zonder mij bleef het nergens.

DE EPILEPTICUS

De filosofiecolleges werden gegeven in een tweetal oude gebouwen in het centrum van de stad. Het waren de enige gebouwen die zich konden meten met de statige universiteitsgebouwen in Oxford of Cambridge, zoals ik ze weleens op films had gezien en die voor mij de oerbeelden waren geworden van hoe een universiteit er uit hoort te zien. Alhoewel mijn studentenleven in geen enkel opzicht overeenkwam met het leven van de helden uit dat soort films, had ik, op het moment dat ik de zuilen van de poort passeerde en gedragen werd door de stilte van het kleine, ronde plantsoen, het idee een film binnen te wandelen en bezig te zijn met iets voornaams.

In het midden van het perkje stond een hoge boom en op de grond, in de schaduw van de bladeren, stond de buste van Minerva op een sokkel geplaatst. Als je met een boog om haar heen liep was het alsof ze jou met haar ogen volgde en daarom wendde ik altijd mijn blik af en moest dan de lelijke steen met de uitgehouwen hoofden van Vossius en Barlaeus aanzien. Hun koppen vond ik mislukt, maar alleen al de namen van die twee beroemde melancholici waren voldoende om de sfeer van uitverkorenheid nog even vast te houden en me gelukkig